

Telegraful Român

Apare Marția, Joia și Sâmbăta

Abonamentul:

Pe un an 32 coroane.
Pe șase luni 16 cor. — Pe trei luni 8 cor.

Correspondențele

să se adreseze Redacției «Telegrafului Român», Strada Măcelarilor Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză. — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor, după învoială

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației ziarului «Telegraful Român», Sibiu, Strada Măcelarilor Nr. 45.

Nr. 7429 Școl. 1918.

Circulară

cătră toate oficiile protopopești și parohiale și cătră toți învățătorii din arhidieceza ort. rom. din Transilvania.

Inaltul ministeriu al cultelor și instrucțiunii publice, cu referire la ajutorarea învățătorilor și învățătoarelor dela școlile primare confesionale, cu adause de îmbrăcăminte, a luat în cadrele ordonanței cu Nr. 108800—1918 VII d. următoarele dispozițiuni:

I. Aduș de îmbrăcăminte primesc toți învățătorii și învățătoarele dela școlile primare confesionale cari:

a) în temeiul articolului de lege XVI din 1913 beneficează de subvenție de stat ca întregire de salariu;
b) n'au întregire de salariu dela stat, dar în baza articolului de lege IX/1917 ori XV/1917 primesc adaus familiar ori ajutor de război;

c) Învățătorii și învățătoarele ajutoare căroră în luna Iulie li s'a mai lichidat ajutorul de stat.

Asemenea primesc adaus de îmbrăcăminte toate instructoarele grădinelor și asilelor de copii, cari întrunesc condițiunile de sub punctele a, b și c.

Învățătorii aflători sub drapel primesc adaus de îmbrăcăminte numai în cazul că îl cer dâșii ori cei cari sânt încredințați de dâșii să ridice competențele învățătoarești.

II. Adușul de îmbrăcăminte constă din adaus fundamental și adaus supletor.

Suma adausului fundamental pentru învățătorii și învățătoarele definitive și pentru învățătorii ajutoari cu diplomă e de 1000 cor., pentru învățătorii ajutoari fără diplomă de 800 cor., iar pentru învățătorii aflători sub drapel de 500 cor.

Adușul supletor pentru membri familiari (și soția intrucât nu primește, în urma postului ce eventual ocupă, adaus de îmbrăcăminte deosebit), se votează învățătorilor cu drept la adaus fundamental de 1000, respective 500 în sumă de 400 cor., iar învățătorilor cu drept la adaus fundamental de 800 cor., în sumă de 240 cor.

Votarea adauselor de îmbrăcăminte se face în baza anunțării în scris. Coalele de anunțare, care se pot primi dela inspectorii regești de școlile, se provăd cu datele cerute prin învățătorii, se semnează în regulă atât de cătră învățătorii (la cei aflători în armată de cătră plenipotențiați) și din partea președinților comitetelor parohiale (scaunelor școlare) cari sânt răspunzători și material pentru realitatea și corectitatea datelor. Coalele de anunțare provăzute și cu sigilul parohial se înaintează inspectoratelor regești de școlile.

Învățătorii ajutoari primesc adausele de îmbrăcăminte numai în cazul că vor funcționa ca învățătorii și în

anul 1918/19, care împrejurare președintele comitetului parohial e dator să o adeverească deosebit în coala de anunțare.

Sibiu, din ședința Consistoriului arhidiecezan, ca senat școlar, ținută la 5/18 Iulie 1918.

Dr. Eusebiu R. Roșca m. p.,
arhimandrit, vicar arhiepiscopesc.

Dr. Octavian Costea m. p.,
secretar consistorial.

Păcatele noastre

Trecem prin timpuri foarte critice, și trăim zile foarte grele.

Războiul cumplit, care ca bătaie dela Dumnezeu a venit asupra monarhiei noastre, a intrat deja în anul al cincilea, cu toate miseriile și necazurile împreunate cu el, și Dumnezeu știe când va avea el sfârșit.

Slăbește neamul, pier oamenii în războiul cumplit,

oamenii au căzut în păcate, înșală, fură, omoară, jefuesc, tinerimea s'a demoralizat, nu mai e frică de Dumnezeu, nu mai e rușine de oameni.

Până acuma am mai avut scut în biserică și în școală.

Biserica a fost scutul și apărarea noastră în zile de grele cercări.

Noi am suferit cu resignațiune toate neajunsurile, boalele, necazurile, toate încercările, cu câte a binevoit Dumnezeu a cercetă biserică noastră, a cercetă neamul nostru.

În zile de grele încercări, în zile de amare suferințe, în zile de negre năcazuri s'au deschis ușile bisericuțelor noastre din vârful dealului, de deasupra satului, au sunat toaca, au sunat jelnic clopotele, poporul s'a adunat la biserică, a ascultat sfânta slujbă în limba moșilor și a strămoșilor săi, a ascultat rugăciunile ridicate în fața altarului, și a aflat ușurință, a aflat mângăiere. Pe vremea aceea preotul eră legat strâns de popor, avea aceeași soartă ca și poporul. Pe vremea aceea erau sfinte zilele de sărbătoare, pe vremea aceea se țineau posturile, pe vremea aceea erau curate moravurile oamenilor, pe vremea aceea nu eră zi, în care să nu se facă des de dimineață slujbă bisericască, seara vecernie, și pe vremea aceea biserică nu eră încăpătoare pentru credincioșii cari urcau dealul spre biserică.

Au venit vremi mai bune, și s'a deschis și școala românească, școala confesională. Lângă bisericuța din deal s'a deschis școala, care a ținut legată inima poporului de biserică, și care i-a deschis poporului mintea.

Școala a devenit fiica bisericeii. Și a lucrat mama și fca în bună înțelegere pentru binele poporului. În amândouă cu o gură și cu o inimă s'a laudat numele Domnului, și s'a cultivat iubirea de patrie.

Speram zile tot mai bune. Din bisericuțele vechi de lemn în vârful dealului cu vremea s'au desvoltat biserică frumoase, biserică mari de peatră, polaturi bogate, cum se cântă la ciaslov.

S'au desvoltat și școlile noastre. Din jupânul dascăl a ajuns a se numi domnul învățător, școală veche de lemn s'a desvoltat și ea în școală modernă de peatră, a devenit adevărat palat domnesc.

Am înaintat în civilizație, am înaintat și în știință, și în școlile noastre de stat, și în cele din orașe.

Și cu cât înaintăm în cunoștință în știință, cu atâta scăpătăm în cele ale credinței și în ale moravurilor bune.

Păcatele noastre!

Am început a neglija biserică, care — vrem să fie bine fixat — a fost totdeauna scutul și apărarea neamului nostru.

Aici zace primejdia, și să ne trezim, până nu e prea târziu.

Să avem tăria sufletească de a privi primejdia în toată grozăvenia sa, de a privi realitatea în toată golătețea sa.

Am avut biserică, am avut școală.

Am avut biserică bună în țara întregă, biserică săracă, dar bună, biserică de lemn, dar plină de lume, care cu evlavie ascultă sfânta slujbă și eșia din biserică lume multă, lume năcăjită, dar mângăiată și cu încredere în bunul Dumnezeu.

Am avut școlile bune, mai ales spre granițele țării am avut școlile bune.

Incepând dela Poiana-sărată, Treiscaune, Brețcu, Brașov, Bran, Făgăraș, Sibiu, Săliște, Mercurea, Sebeș, vastul comitat al Hunedoarei, am avut școlile bune.

Școlile acestea azi sunt în primejdie de a slăbi.

Acestea ne doare, dară nu ne însuflă mari îngrijiri.

Ce se ia azi cu puterea, preste voia noastră, în viitor, în timpuri mai bune, ni se va da iară.

Aceasta este credința noastră.

Mai rău stăm noi cu bisericile.

În măsura în care am înaintat cu școala în învățatură, în știință, am scăpătat în ale credinței și în ale bunelor năravuri. Ne aducem aminte de vorbirea fostului mitropolit Ioan Meșianu în casa magnaților, când cu proiectul de a se introduce în școlile populare limba maghiară.

Arhiereul de atunci al eparhiei Aradului a început cu o citație latină:

Qui proficit in litteris, et deficit in moribus, plus deficit quam proficit. Cine înaintează în știință și învățatură și scapătă în năravuri bune și în moralitate, mai mult pierde decât câștigă.

Și noi am ajuns la treapta aceasta.

A scăzut credința de odinioară, a scăzut dragostea cătră biserică în sinul poporului nostru.

Ca vânt rece, ca sloiu de gheață băntuie azi necredința, imoralitatea, sectele de tot soiul, nepăsarea, lăpădarea de lege, traiul în fără de lege și indiferentismul religios.

Bisericile noastre sunt goale.

Poporul destrăbălat se lapadă de lege, se lapadă de neam, de preot, de tradiții, de limbă, și primește dela străini ce e rău, ce e străin de sufletul lui.

Păcatele noastre.

Azi preoțimea noastră nu mai stă la înălțimea, la care a stat preoțimea chinuită și năcăjită din timpurile trecute.

Să nu fie cu supărare vorba aceasta, noi trebuie să ne cunoaștem greșelile, ca să ne îndreptăm, căci timp de îndreptare mai este încă.

Se ilustrăm!

În câte biserici de ale noastre se mai face azi în fiecare zi utrenia și vecernia?

Ce vedem la alte popoare?

Bisericile lor sunt deschise dimineața, deschise la 10 oare a. m., deschise seara.

Romano-catolicii au serviciu dimineața, și la orașe e lumea cu evlavie în biserică, are serviciu la orele 10, are exerciții evlavioase zi de zi.

Bisericile săsești au introdus exerciții evlavioase dimineața și seara, au asociări de tineret după sexe, și pentru bătrâni, și pentru tineret.

Pentru timpuri grele au legat poporul de biserică.

Noi ce facem?

Bisericile noastre stau încuiate, poporul nostru, tineretul nostru, zăpăcit și neîngrijit rătăcește pe căi străine.

Se luăm de pildă Sibiu, cu preoțimea multă și cultă de aici.

Biserica catedrală e pompoasă, stă însă încuiată, ca nime să nu poată intra spre a-și face rugăciunile obișnuite.

Dumineca e deschisă înainte de amiază. Dumineca însă nu e vecernie, și servitorimea cu sutele rătăcesc pe stradele Sibiului.

Așa în Sibiu, în centrul mitropoliei, și cu puține excepțiuni așa în țara întregă.

Pentru ce nu s'ar putea ținea Dumineca vecernie? Pentru ce nu s'ar putea aduna Dumineca la vecernie tineretul de ambele sexe? Pentru ce nu s'ar putea aduna Dumineca la vecernie ucenicii dela meserii, și servitorimea de ambele sexe? Pentru ce nu s'ar putea ținea Duminecă de Duminecă predici pentru popor cu considerare la trebuințele poporului? Pentru ce?

Eram în anul trecut în orașul Oradea-mare, unde eră refugiat și consistorul și seminarul din Blaj.

Un profesor dela teologie de acolo îmi spunea, că în Blaj în biserică catedrală, a fost introdus Dumineca la vecernie predică pentru popor, și în scurt timp a avut mângăierea, să vadă biserică plină de lume evlavioasă, mai

